/423/ – Charakteristické skladby - volné formy

jsou HF, u kterých je v názvu naznačen nějaký programní (mimohudební) obsah. Jde v nich většinou hlavně o vyjádření určité nálady nebo duševního rozpoložení, proto rozvržení hudební formy není podřízeno tak přísným pravidlům, jako tomu bylo u výše probraných HF. Z toho důvodu tyto HF označujeme také jako **volné formy.**
Nejčastěji používané jsou tyto:
preludium – původně předehra, později i jako samostatná skladba, technický ráz
etuda /ETÝDA/ - instruktivní skladba k procvičení techniky hry, existují též etudy koncertní (např. od F. Chopina)
impromptu /EMPROMPTY/ - volná hudební fantazie
bagatela – drobná volná HF
idyla, selanka – pastorální (přírodní, pastýřský) bezstarostný ráz
píseň beze slov – drobná instrumentální skladba v písňové HF, (např. Felix Mendelssohn –Bartholdy – Písně beze slov pro klavír)
balada – skladba pochmurného rázu
romance – úsměvná, lyrická skladba
humoreska – žertovná a jiskrná (název převzat z literatury), (např. Ant. Dvořák – Humoresky, op. 101)
intermezzo – původně mezihra, později jako preludium samostatná
berceuse /BERSÖZ/ - ukolébavka
siluety, črty, arabesky – skladby lehce nahozeného obsahu (např. Claude Debussy – Arabesky, A.Dvořák – Siluety)
toccata /TOKÁTA/ - těžká energická skladba s rychlým opakováním tónů nebo akordů
Cv. 423a – Urči intervaly (viz. 406)

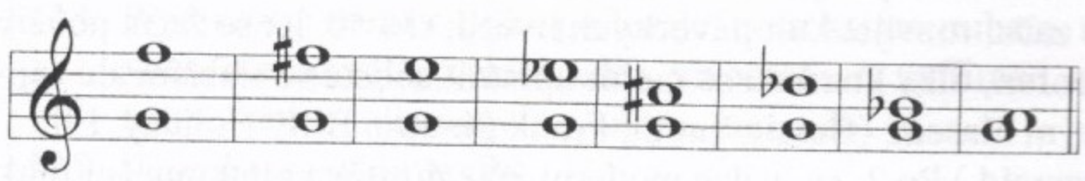

/424/ – Tance různých epoch

Taneční rytmy různých epoch se promítly do hudby,která se dodnes hraje z toho důvodu, že v dávných dobách psali hudbu pro účely hudební kulisy nebo zábavy i ti největší skladatelé. Jelikož to byla hudba kvalitní, přežila staletí a hraje se stále, přestože např. tance, ke kterým byla původně určena, upadly dávno v zapomenutí.
1/ renesance (do 16. století) – pomalá pavana a rychlá gagliarda
2/ baroko (17.-18.stol.) – např. allemande /ALMÁND/ (německý dvoudobý mírného tempa), courante /KURÁNT/(rychlý francouzský, třídobý), sarabanda (vážný pomalý španělský, tří- nebo šestidobý), gigue /ŽÍG/ (rychlý skotský na šest osmin),gavotta (mírný elegantní francouzský), menuet – přešel a módním se stal v dalším období
3/ klasicismus (18. stol.) – menuet a ländler (mírně rychlé třídobé tance)
4/ romantismus (19. stol.) – lidové tance polka, furiant, skočná, sousedská (české), polonéza, mazurka (polské), valčík (vídeňský měšťanský)
5/ 20. století – po 1. světové válce tance z americké jazzové oblasti foxtrot, charleston, po 2. sv. válce tance z latinské Ameriky (stř. a již. Amerika) – beguine /BIGIN/, bossa-nova, samba, rumba, cha-cha /ČA ČA/, tango
Cv. 424a – Přiřaď (viz 403)

sensibile	hrají všichni
spirituoso	rychle
tutti	vynechání určitého místa
veloce	s citem
vi-de	oduševněle
furioso	nebo
feroce	vzrušeně
agitato	zběsile, zuřivě
ossia	divoce

/425/ – Komorní cyklické skladby

komorní znamená menší nástrojové obsazení,
cyklický znamená, že skladba je složena z několika částí.

Cykly dělíme na:
A/ nižší – řada, sbírka, album. Obsahují zpravidla velké množství částí, které nebývají významově propojené a nevyžadují, aby byly hrány všechny najednou. Hrává se pouze určitý výběr.
B/ vyšší cykly mívají menší počet částí, které ovšem na sebe v určitém smyslu navazují a proto se hrávají většinou všechny jako celek.

Vyšší cykly jsou:
1/ stará barokní suita /SVITA/, která je složena z dobových tanců
2/ barokní sonáta, většinou čtyřvětá (pomalá, rychlá, pomalá, rychlá) a bývá sólová (např. housle a continuo=cembalo+viola da gamba) nebo triová (např. dvě flétny a continuo)
3/ novodobá programní suita – převládají netaneční části a obsah bývá mimohudební
4/ serenáda, divertimento – zábavné skladby s tanečními větami **a kasace** – hudba na přivítanou)
5/ sonátový cyklus má 3 – 4 věty, první věta bývá v sonátové formě druhá věta bývá volná (pomalá) a třetí věta taneční (v 18. stol. většinou menuet), poslední (finální) věta bývá rychlá a energická (např. scherzo)
Sonátový cyklus má formu sólovou – **klavírní sonáta** nebo např. **sonáta pro housle** (nebo jiný nástroj) **a klavír,**
duo bývá cyklus pro dva stejné nástroje,
trio klavírní (klavír, housle a violoncello) nebo **trio smyčcové** (např. 2 housle a viola, **trio dechové** (např. hoboj, klarinet a fagot)
kvartet smyčcový (dvoje housle, viola a violoncello)
kvartet klavírní (klavír a tři smyčce)
kvintet smyčcový (např. skladba pro smyčcové kvarteto obohacené o druhou violu)
kvintet klavírní (skladba pro klavír a smyčcové kvarteto)
další různé kombinace vytvářejí **sextet, septet, oktet a nonet**

/426/ – Symfonické cyklické formy

jsou cyklické skladby pro velký symfonický orchestr. Přestože Haydnův a Mozartův orchestr byl oproti dnešnímu mnohem menší, hovoříme o symfonické hudbě počínaje 18. stoletím. Rozlišujeme tyto symfonické cykly:
1/ symfonie klasická (18. stol., Haydn, Mozart, Beethoven) má 4 věty rozvržené stejně jako u sonátového cyklu komorního (viz 425)
2/ symfonie programní má mimohudební obsah, jejím tvůrcem je v 19. stol. Hector Berlioz /EKTOR BERLIO/, který napsal Fantastickou symfonii
3/ cyklus symfonických básní podobný programní symfonii s tím rozdílem, že symfonické básně jsou samostatné jednovětá skladby, které mají těsnější vazby např. ve Smetanově cyklu Má vlast
4/ instrumentální koncert je cyklus strukturou podobný symfonii, počínaje romantickým koncertem v něm převládá virtuózní úloha sólisty (vzácněji jde o dvoj- nebo trojkoncert – 2 či 3 sólisté)
5/ symfonická suita má podobný charakter jako komorní novodobá suita, ale větší nástrojové obsazení (př. A.Dvořák – Česká suita)

Cv. 426a – Škrtni skladatele, kteří nepsali pro cembalo, tedy nepatří do baroka (viz 404,405):
Scarlatti – Beethoven – Couperin – Purcell – Chopin – Bach

Cv. 426b – Zakroužkuj bicí nástroje laditelné (s určitou tónovou výškou (viz 408): buben – činely – tympány – xylofon – tamburína – triangl – zvony- celesta – vibrafon – ozvučná dřeva

Cv. 426c – Škrtni chybné výroky (viz 409, 410):
durový kvintakord má 2 velké tercie – zmenšený kvintakord má 2 zmenšené tercie – dominantní septakord je trojzvuk na čtvrtém stupni – D7 je čtyřzvuk na pátém stupni